

Millió: sok

VISSZHANG - LXII. évfolyam, 48. szám, 2018. november 30.

Élvezettel olvastam Kertes Attila kitűnő [vitairatát](#) az Agorán (ÉS, 2018/47., nov. 23). A szerző szövegének első felében a hódítások okos és szellemes tipizálását adja. Egyetértvén vele nem vitatni, csak kiegészíteni szeretném. Akkor bizonyul a hódítás tartósnak, ha a megszerzett területeket nem csupán a hadsereg tartja össze. A Római Birodalom azért válhatott minden idők leghosszabb életű államalakulatává, mert a katonákat megelőzte Róma kereskedelmi kapcsolatteremtése és kulturális kisugárzása. A hódítás után pedig egy sor összetartó erő működött: árutermelés, pénz és piac, kulturális csere, az egyéni karrier lehetősége, vallásszabadság, sokféle helyi önkormányzat és szabadság. És ha valamelyik tényező kiesett, más lépett a helyébe, mint amikor a vallásszabadságot a kereszténység mint államvallás összecementáló ereje váltotta fel. Ami a kalandozó magyarokat illeti, a saját elhatározásból vagy zsoldosseregként folytatott fosztogatást igyekeztek felváltani, konszolidálni. Volt egy szűk évtized, amikor a Balti-tenger és az Adria közötti térségben rabló hadjáratok helyett adót szedtek. Más kérdés, hogy ez a törekvés végül zátonyra futott, mert tartósan nem felelt meg az erőviszonyoknak. Érdekes gondolat, hogy a honfoglalásban talán csak a magyar katonai elit és családtagjaik vettek volna részt, hátrahagyva (ha nem is Levédiában, de Etelközben) a köznép többségét. Be kell vallanom, nem kutatási területem a magyar őstörténet. Így nem tudom, hogy ez csupán egy eredeti ötlet vagy olyan tudományos hipotézis, amely mögött kutatás, tanulmány áll. Azért érdemes emlékezni arra, hogy a (Kárpát-medencei) katonai sikerek mellett a honfoglalásnak másik oka is volt: a besenyő támadás, ami Etelközben érte a magyarokat. Ez elegendő lökés lehetett arra, hogy a köznép vagy egy jelentős része is a Kárpát-medencébe költözzön (avagy inkább meneküljön). Egy ponton azonban, úgy tűnik, a szerző mindenképpen téved. Azt írja: *„Valószínű, hogy családtagjaikat [mármint a politikai-katonai elitét] magukhoz vették, de ez a létszám nem haladhatta meg a már itt lakó milliókét.”* A magyar történettudomány eléggé közkeletűen elfogadott becslése szerint a tatárjárás előtti Magyarországon másfél-kétmillió ember élt, Hunyadi Mátyás korában három és fél, négy millió. Bármilyen csekély természetes szaporulattal és bevándorlással számolva (visszaszámolva) is: a honfoglaláskor nem élhettek itt milliók. Jómagam az alábbi becslésekről tudok: az itt élők száma kétszázezer, a beérkező magyar (és kabar) népességé négyszáz-ötszázezer lehetett. Vagyis nemcsak hatalmi, hanem demográfiai vákuum is szerepet játszott a „Kárpát-medencei Kánaán” vonzerejében. És a magyar nyelv fennmaradása is csak ilyen arányok mellett lehetséges. László Gyula hatalmas tudósegénység volt, de kettős honfoglalás elméletét, úgy tűnik, a kor kutatói elutasítják, mert több érv és bizonyíték szól ellene, mint mellette.